

Samiskspråklige læremidler i LK20S-skolen

En situasjonsbeskrivelse basert på lærernes erfaringer i grunnskolen

Kamil Øzerk · Hege Merete Somby
UiO & Sámi allaskuvla · Sámi allaskuvla

Sammendrag

Dette kapitlet presenterer resultatene fra en spørreskjemaundersøkelse blant 123 samiskspråklige lærere om tilgangen til samiske læremidler etter innføringen av the Knowledge Promotion Reform – Sámi (LK20S) (Læreplanverket for Kunnskapsløftet Samisk, LK20S). Formålet var å undersøke lærernes erfaringer med trykte og digitale læremidler og deres forslag til forbedringer. Undersøkelsen omfatter lærere *i* samisk som første- og andrespråk samt lærere som underviser i andre skolefag *på* samisk. Tilgang til relevante samiskspråklige læremidler er avgjørende for å realisere elevenes rett til opplæring *i* og *på* samisk og for å fremme språklig likestilling, i tråd med Sannhets- og forsoningskommisjonens anbefalinger (SFK, 2023).

Bakgrunnen er den vedvarende mangelen på samiskspråklige læremidler, dokumentert i offentlige rapporter og evalueringer. Resultatene viser at situasjonen fortsatt er utilfredsstillende. I begynneropplæringen oppgir 37 prosent av lærerne at de har tilgang til egnede trykte læreverk utviklet i tråd med LK20S. Like mange utvikler egne ressurser for å kompensere for mangelen, mens nær en fjerdedel fortsatt bruker eldre læreverk. Tilgangen til digitale læremidler er enda svakere: Bare 20 prosent oppgir å ha tilgang til nettbaserte ressurser utviklet i tråd med LK20S, mens 80 prosent rapporterer mangelfull tilgang. For øvrige skolefag vurderer flertallet tilgangen til både trykte og digitale læremidler som utilstrekkelig. Situasjonen er særlig utfordrende i fag som undervises *på* samisk, og *i* samisk som andrespråk.

Lærerne prioriterer utvikling av nye læreverk i tråd med gjeldende læreplanverk framfor produksjon av tema- og arbeidshefter. De etterlyser også økonomisk støtte, frikjøp til læremiddelutvikling, bedre koordinering og større muligheter for oversettelse og tilpasning av norske læreverk. Studien konkluderer med at både kortsiktige og langsiktige tiltak er nødvendige for å sikre samiske elever relevante og kvalitativt gode læremidler.

Foto: Ørjan Marakatt Bertelsen

3.1 Innledning

I dette kapitlet presenteres resultater fra en spørreskjemaundersøkelse som har kartlagt samiskspråklige læreres vurderinger av tilgangen til samiske læremidler i fagene de underviser i etter innføringen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet Samisk (LK20S). Lærerne har også fått anledning til å uttrykke sine synspunkter på hvilke tiltak som kan bidra til å forbedre tilgangen til læremidler for opplæring *i* og *på* samisk. Undersøkelsen søker å besvare følgende forskningsspørsmål:

a) Hvordan erfarer lærere som underviser i *og* på *samisk, tilgangen til samiske læremidler?*

b) Hvilke tiltak og løsninger mener lærerne kan bidra til å forbedre situasjonen?

Med opplæring *i* samisk menes at samisk er et språkfag, og at elevene får undervisning i samisk som språk. Med opplæring *på* samisk menes at samisk brukes som undervisnings- og opplæringsspråk i andre skolefag. Samiske elevers rett til opplæring *i* og *på* samisk i grunnskolen er regulert i opplæringsloven § 3-2.

Samiske elever har rett til opplæring *i* samisk som første- eller andrespråk i hele landet. Elever innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, og i enkelte kommuner utenfor forvaltningsområdet, har i tillegg opplæring *på* samisk. For elever som får opplæring i samisk som andrespråk, skjer opplæringen etter tre ulike læreplaner: *Læreplan i samisk som andrespråk, samisk 2*, *Læreplan i samisk som andrespråk, samisk 3* og *Læreplan i samisk som andrespråk, samisk 4.* For elever som får opplæring *i* samisk som førstespråk, skjer opplæringen etter læreplanen for samisk som førstespråk uansett om de bor innenfor eller utenfor forvaltningsområdet.

Undersøkelsen inngår i et større forskningsprosjekt som har samlet inn data etter innføringen av LK20S og omfatter den tiårige grunnskolen. Deler av undersøkelsen er tidligere publisert i *Samiske tall forteller 17* (Øzerk & Somby, 2025).

Sannhets- og forsoningskommisjonen (SFK) viser hvordan skolen har hatt en sentral rolle i fornorskningspolitikken, med konsekvenser som blant annet språktap, tapt skolegang og lavt læringsutbytte (SFK, 2023). I sin rapport påpeker kommisjonen at mangelen på samiskspråklige lærebøker har vedvart fram til vår tid, og at dette har vært et betydelig hinder for etableringen av opplæring *i* og *på* samisk (SFK, 2023, s. 458).

Mangelen på samiskspråklige læremidler har også blitt dokumentert i evalueringer av læreplanene fra 1997 og 2006 (Hirvonen, 2004; Solstad mfl., 2012). Evalueringen av LK06S viste blant annet at mer enn halvparten av lærerne vurderte lærebøker som viktige for å kunne realisere læreplanens mål (Solstad mfl., 2012, s. 145). Senere viste Riksrevisjonens undersøkelse (2019) av samiske elevers rett til opplæring *i* og *på* samisk at «mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet» (s. 8). Riksrevisjonen påpekte også at elevene ikke har en eksplisitt lovfestet rett til samiske læremidler (s. 9).

Den nye opplæringsloven av 2023 forankrer heller ikke uttrykkelig retten til samiskspråklige læremidler på samme måte som retten til læremidler på norsk og nynorsk. Samtidig kan det argumenteres for at samiske elever må ha en tilsvarende rett til læremidler *på* samisk, ettersom de har rett til opplæring *i* og *på* samisk. Den manglende eksplisitte

lovforankringen kan imidlertid bidra til uklarhet om ansvar og rettigheter.

Til tross for den dokumenterte mangelen på samiskspråklige læremidler, tyder enkelte undersøkelser på en svak positiv utvikling (se for eksempel Bjørkås mfl., 2021; Sámediggi, norsk 2024). Det er likevel nødvendig å undersøke hvordan situasjonen faktisk oppleves i skolen etter innføringen av fagfornyelsen LK20S. Dette gjelder særlig lærernes erfaringer med tilgangen til læremidler som er utviklet i tråd med det nye læreplanverket.

3.2 Betydningen av samiskspråklige læremidler

Det norske begrepet *læremidler* signaliserer at det dreier seg om «midler for læring». Det nordsamiske begrepet *oahpponeavvu* signaliserer at det både dreier seg om midler for læring og undervisning. Begrepet fungerer som en samlebetegnelse for både *lærebøker* – det vil si bøker utviklet med sikte på læring – og andre læringsressurser. Læremidler kan omfatte arbeidsbøker, plansjer og plakater, men også nettbaserte læringsressurser som bilder, videoer, lydfiler, spill, simuleringsverktøy og pedagogisk programvare. Læremidlers pedagogiske funksjon er godt dokumentert og krav til læremidler er forankret i opplæringslova, men rett til samiskspråklige læremidler er ikke lovfestet.

3.2.1 Læremidlers pedagogiske funksjon

I norsk skoletradisjon har nasjonalt utarbeidede læreplaner en sentral funksjon som forpliktende styringsdokumenter (Øzerk, 2008). Lærebøker har, og har historisk hatt, en viktig pedagogisk funksjon ved å organisere og formidle kunnskap i samsvar med læreplanenes mål og innhold. Lærebøker utvikles vanligvis med utgangspunkt i læreplanene og strukturerer derfor fagstoffet pedagogisk og med en faglig progresjon som gradvis leder elevene mot en mer avansert forståelse (Remillard, 2005; Schmidt mfl., 1997). På denne måten kan lærebøker hjelpe lærere med å opprettholde en sammenhengende progresjon i undervisningen (Horsley mfl., 2014). De kan samtidig bidra til større konsistens på tvers av klasser og skoler og dermed styrke elevenes likeverdige tilgang til sentralt læringsinnhold, uavhengig av hvilken skole de går på eller hvilken lærer de har (Schmidt mfl., 1997).

Studier indikerer positive sammenhenger mellom aktiv bruk av lærebøker og elevenes faglige læring og prestasjoner. Effektiv bruk av lærebøker er blant annet funnet å være assosiert med økt interesse for læring, mer positive holdninger til faget og bedre faglige prestasjoner (Li & Wang, 2024; Solumuthu mfl., 2023). I vår sammenheng kan dette forstås slik at læreverk og lærebøker presenterer det sentrale fagstoffet på en systematisk og strukturert måte, og at de kan bidra til økt læringsutbytte når elevene bruker dem aktivt som en del av sin egen læringsprosess.

Lærebøker gir elevene mulighet til å repetere, utdype og konsolidere kunnskap

også når læreren ikke er til stede. Gjennom faglige begreper, forklaringer av sentrale prinsipper, sammendrag, eksempler og oppgaver kan elevene vende tilbake til tidligere gjennomgått stoff, oppklare misforståelser og styrke sin forståelse (Horsley mfl., 2014). Gjentatt eksponering for slike elementer kan bidra til bedre forståelse og mer varig kunnskap. Lærebøker gir dessuten mulighet for fleksibilitet og selvstyrt læring, noe som kan være særlig viktig for elever som trenger mer tid til å forstå krevende lærestoff og faglige begreper.

Lærebøker kan også oppfattes som relativt pålitelige kilder fordi de normalt utvikles gjennom faglige og redaksjonelle kvalitetsprosesser (Pingel, 2010). Dette gjelder ikke nødvendigvis nettbaserte kilder eller fagrelaterte ressurser der forfatterne ikke er identifisert, eller der innholdet mangler faglig og redaksjonell kvalitetssikring. Slike ressurser kan dessuten inneholde kommersielle innslag og være sårbare for tekniske problemer.

For lærere fungerer lærebøker som viktige didaktiske verktøy og spiller en sentral rolle i planlegging og gjennomføring av undervisningen. Lærere benytter ofte lærebøker som rammeverk for å organisere undervisningen, velge læringsaktiviteter og sikre at sentrale mål i læreplanen blir ivaretatt (Gilje mfl., 2016; Remillard, 2005). Læreverk suppleres dessuten ofte med pedagogiske veiledninger som inneholder eksempler, øvelser og aktuelle problemstillinger. Slike ressurser kan støtte lærerne i planleggingen av undervisningen og i arbeidet med å tilby elevene strukturerte og sammenhengende læringsmuligheter.

Hattie (2009) antyder at lærebøker kan støtte elevenes læring ved å tilby strukturert innhold, forklaringer og muligheter for øving. Samtidig understreker han at lærebøkers betydning for elevenes læringsresultater i stor grad avhenger av hvordan lærerne bruker dem. Lærebøker synes å ha størst betydning for elevenes læring når de inngår i undervisning som er preget av tydelig struktur, læringsfremmende tilbakemeldinger og aktiv elevdeltakelse. I dette perspektivet fungerer lærebøker først og fremst som støttende læringsverktøy, mens deres betydning for læringsresultatene er avhengig av den pedagogiske sammenhengen de inngår i (Hattie, 2009).

Samlet sett representerer lærebøker strukturert og faglig kvalitetssikret lærestoff og utgjør fleksible verktøy som kan legge til rette for fordypning, repetisjon og selvstendig arbeid. De er viktige ressurser for elevenes faglige læring og kan bidra til mer likeverdige læringsmuligheter. Dette forutsetter imidlertid at lærebøkene integreres i undervisningen på måter som gir rom for formative vurderinger, læringsfremmende tilbakemeldinger og aktiv elevdeltakelse. Det forutsetter også at både lærere og elever faktisk har tilgang til relevante lærebøker og andre læremidler.

Tilgangen til digitale læremidler i skolen har økt betydelig de siste 20 årene (Gilje mfl., 2021). Etter innføringen av LK20 og LK20S utgjorde salget av digitale læremidler mer enn 40 prosent av den samlede omsetningen av læremidler i grunnskolen i 2021 (Utdanningsdirektoratet, 2022). Omfattende oversiktsstudier tyder på at digitale læremidler kan bidra til økt læringsutbytte (Ramdhani mfl., 2024), men at læringsutbyttet i stor grad avhenger av hvordan de digitale ressursene kobles til hensiktsmessige pedagogiske strategier (Chauhan, 2017).

Digitale læremidler kan legge til rette for mer individuelt tilpasset arbeid og økt grad av selvstendighet. Dette kan samtidig frigjøre tid slik at læreren i større grad kan følge opp og gi formativ tilbakemelding til den enkelte elev (Varier mfl., 2017). En sterk vektlegging av individuelt digitalt arbeid kan imidlertid utfordre fellesskapsorienterte læringsprosesser, samhandling mellom elever og en helhetlig og inkluderende tilnærming til læring (Mitchell & Sutherland, 2020).

Mange av de samme prinsippene som gjelder for lærebøkers læringspotensial, er også relevante for digitale læremidler. Begge typer læremidler kan fungere som strukturerende og støttende ressurser, men deres betydning for læringen avhenger av kvaliteten på innholdet og av hvordan de integreres i undervisningen. Et særlig spørsmål gjelder digitale ressurser som utvikles utenfor etablerte faglige og redaksjonelle kvalitetsprosesser. I slike tilfeller kan påliteligheten og den pedagogiske kvaliteten være vanskeligere å vurdere. Dette er særlig relevant når lærere, som følge av manglende tilgang til kvalitetssikrede læremidler, må hente læringsressurser fra ulike nettbaserte kilder.

3.2.2 Opplæringsloven, læremidler og samisk opplæring

Opplæringsloven har en paragraf som tar opp ulike sider ved læremidler i grunnopplæringen. Paragrafen lyder slik:

> ***§ 15-3. Krav til rettskriving og krav til skriftspråk i læremiddel***
> *Med læremiddel er her meint alle trykte, ikkje-trykte og digitale element som er utvikla til bruk i opplæringa, som skal brukast jamleg i opplæringa, og som dekkjer vesentlege delar av læreplanen i faget.*
> *Skolen skal bruke læremiddel på norsk og samisk som følgjer offisiell rettskriving.*
> *Skolen skal bruke læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. Kravet gjeld ikkje*
> *a. læremiddel i faget norsk*
> *b. læremiddel i fag med årskull med 300 eller færre elevar*
> *c. læremiddel der den norske teksten utgjer ein mindre del*
> *Dei trykte læremidla i norskfaget i grunnskolen skal samla ha nok tilfang på både bokmål og nynorsk, slik at elevane lærer å lese begge skriftspråka.*

I norsk skoletradisjon har lærebøker vært en grunnleggende del av den offentlig finansierte og gratis grunnopplæringen. Særlig de trykte lærebøkene har hatt en sentral funksjon som læringsressurser for å realisere læreplanenes mål og sikre elevenes tilgang til opplæring på mest mulig likeverdige vilkår.

Retten til å få opplæring *på* samisk, der samisk brukes som undervisningsspråk, omfatter mer enn 30 fag i grunnopplæringen. Å utvikle og vedlikeholde oppdaterte lærebøker for alle trinn, i alle relevante fag og på tre samiske språk, krever derfor betydelige menneskelige og økonomiske ressurser. Dette gjelder både trykte og digitale læremidler.

Samtidig har den lovfestede retten til opplæring *i* samisk i hele landet og retten til opplæring *på* samisk innenfor forvaltningsområdet for samiske språk[1] – samt reguleringen av retten til opplæring *på* samisk utenfor forvaltningsområdet – sin bakgrunn i opplæringsloven av 1998. Det nåværende rettslige grunnlaget for opplæring *i* og *på* samisk har dermed rundt 30 års historie.

[1] Se Forskrift om forvaltningsområdet for samiske språk: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-17-657

Retten til opplæring *i* og *på* norsk har til sammenlikning en langt lengre historie, med tradisjoner som strekker seg omtrent 270 år tilbake.

Det samiske samfunnet er et lite språksamfunn som i Norge omfatter tre offisielt anerkjente samiske språk. Samtidig har skoleverket gjennomgått flere læreplanreformer over relativt kort tid. Utvikling av faglig og pedagogisk holdbare trykte og digitale læremidler forutsetter både språkkompetanse og fagdidaktisk kompetanse. Det kreves derfor et tilstrekkelig antall samiskspråklige lærere og andre fagpersoner som kan arbeide som lærebokforfattere, læremiddelutviklere og faglige og pedagogiske konsulenter.

I opplæringsloven § 15-6 (2023) er det fastsatt at skolene skal «ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremiddel». Som § 15-3 (se ovenfor) fastslår, skal læremidler utviklet til bruk i opplæringen, brukes jevnlig og de skal dekke vesentlige deler av læreplanen for faget. Bestemmelsen fastslår også at læremidler *på* bokmål og nynorsk må foreligge på samme tid og til samme pris. Her kommer et parallellitetsprinsipp til uttrykk ved at det stilles krav om samtidig tilgang til læremidler på landets to norske skriftspråk.

Et tilsvarende parallellitetsprinsipp gjelder imidlertid ikke mellom norske og samiske læremidler. Samiskspråklige elever som har rett til opplæring *i* og *på* samisk, har ikke en uttrykkelig lovfestet rett til læremidler *på* samisk. Dette ble også tematisert i rapporten fra Riksrevisjonen (2019). Riksrevisjonen anbefalte at Kunnskapsdepartementet *«i samarbeid med Sametinget vurderer virkemidler som kan bidra til å utvikle nødvendige læremidler»* (s. 14). Som en del av forklaringen på mangelen på samiskspråklige læremidler er det blant annet pekt på begrensede menneskelige ressurser til læremiddelutvikling, lave inntjeningsmuligheter i et lite marked og begrenset konkurranse blant produsenter og forlag. Konsekvensen kan være at skoler og lærere i stor grad blir avhengige av de læremidlene som faktisk blir produsert og publisert. Samiskspråklige lærere utvikler dessuten ofte egne læremidler, gjerne på deltid og ved siden av sitt ordinære arbeid som lærere (Stensvold, 2023; Utdanningsforbundet Nordland, 2023).

Det kan også forekomme at relevante læringsressurser er publisert og tilgjengelige, men at skolene av ulike årsaker ikke anskaffer trykte lærebøker eller digitale tilganger. Tilgang til relevante læringsressurser for opplæring *i* og *på* samisk er derfor ikke bare et spørsmål om hvilke læremidler som blir utviklet og publisert. Det handler også om ressurser, innkjøp og den faktiske tilgangen lærere og elever har til læremidlene i skolehverdagen.

Tilgang til relevante og kvalitativt gode læringsressurser er en sentral forutsetning for opplæringen *i* og *på* samisk og for å kunne realisere et likeverdig opplæringstilbud for elever som følger LK20S. Spørsmålet om læremidler må derfor omfatte hele kjeden fra utvikling og produksjon til finansiering, anskaffelse og faktisk bruk i undervisningen.

3.3 Metode for datainnsamling og utvalg

3.3.1 Datainnsamling og utvalg

Dataene ble samlet inn gjennom en spørreundersøkelse med formål om å få en bred oversikt over erfaringene til lærere som gjennomfører opplæring *i* og *på* samisk etter innføringen av LK20S. Tidligere undersøkelser har blant annet belyst opplæring *i* samiske språk, frafall og ulike sider ved opplæringssituasjonen (se for eksempel Angell mfl., 2022; Johansen, 2016; Riksrevisjonen, 2019; Øzerk, 2021). Denne undersøkelsen skiller seg fra flere tidligere undersøkelser ved at dataene er samlet inn blant lærere som på tidspunktet for undersøkelsen hadde stedlig undervisning, og som enten

1. underviste i *samisk som førstespråk og/ eller samisk som andrespråk,*

2. underviste i andre skolefag på *samisk, eller*

3. kombinerte undervisning i *og* på *samisk.*

Studien har et utvalg der lærernes tilknytning til opplæring i samisk som første- eller andrespråk var et sentralt kriterium for rekruttering av respondenter.

Det er usikkerhet knyttet til antall samiskspråklige lærere i Norge, særlig for antall som har stedlig undervisning *på* samisk. GSI-tall viser antall lærere som underviser *i* samisk i grunnskolen, men en del av disse er kun fjernundervisningslærere og gir ingen informasjon om antall lærere som har undervisning i andre fag *på* samisk (for en lengre redegjørelse av dette, se Øzerk & Somby, 2025). Ifølge Angell mfl. (2022) mangler det oversikt over samisk språk- og kulturkompetanse i skolen som helhet, noe som gjør det problematisk å redegjøre for representativitet i denne undersøkelsen. I henhold til GSI-tall, var det 226 lærere som underviser *i* samisk i grunnskolen i 2022-23. En del av disse lærerne er trolig kun fjernundervisningslærere og vi vet at 67 lærere har fjernundervisning *i* nord-, lule- og sørsamisk fordelt på grunnskolen og videregående skole (Riksrevisjonen, 2019). Dersom det er slik at fjernundervisningslærerne også telles som lærere som underviser *i* samisk i grunnskolen, så har vi kanskje 159 lærere som har stedlig undervisning *i* og *på* samisk. I så fall har vårt utvalg på 123 lærere en representasjon på 70-80% av populasjonen.

I oppstartsfasen ble skoler i kommuner innenfor det samiske språkforvaltningsområdet kontaktet per telefon og e-post. Skolene ble forespurt om forskerne kunne besøke dem for å informere om undersøkelsen og distribuere spørreskjemaet til aktuelle lærere. Slike besøk ble gjennomført i Karasjok, Kautokeino, Tana og Nesseby i forvaltningsområdet, og i Oslo som ligger utenfor forvaltningsområdet. I tillegg ble samisklærere i andre kommuner invitert til arrangementer i Alta og Tromsø, hvor de fikk mulighet til å besvare spørreskjemaet.

Undersøkelsen ble også presentert på to seminarer som varte henholdsvis en og to dager i regi av NetSam (Nettverk for samiskopplæring), i samarbeid med Sámi allaskuvla. Seminarene ble arrangert i Oslo og Tromsø. Også her ble samisklærere invitert til å delta i undersøkelsen. Deltakerne på disse seminarene besto i hovedsak av lærere som underviste utenfor det samiske språkforvaltningsområdet. I tillegg ble

spørreskjemaet sendt ut per e-post til flere skoler med samisk opplæringstilbud. 17 lærere returnerte utfylte spørreskjemaer per post. Det endelige utvalget omfatter til sammen 123 samiskspråklige lærere. Datainnsamlingen startet i desember 2021 og pågikk fram til juni 2022.

Utvalget omfatter lærere som arbeider både innenfor og utenfor det samiske språkforvaltningsområdet. Lærerne underviser elever *i* samisk som første- og/eller andrespråk, og flere av dem underviser også i andre fag *på* samisk. Utvalget omfatter lærere fra kommunene med det største antallet elever som mottar samiskopplæring: Karasjok, Kautokeino, Tana, Nesseby, Tromsø, Alta og Oslo.

Karasjok, Kautokeino, Tana og Nesseby ligger innenfor det samiske språkforvaltningsområdet. Tromsø og Alta ligger utenfor forvaltningsområdet, men elevene får opplæring *i* samisk som førstespråk eller samisk som andrespråk på sine skoler. Samtidig har én skole i Tromsø og to skoler i Alta, sentraliserte opplæringstilbud som omfatter opplæring *i* og *på* samisk. Også i Oslo er tilbudet sentralisert. Her mottar elevene opplæring *i* samisk som første- eller andrespråk ved den samiske skolen i Oslo.

I enkelte kommuner innenfor forvaltningsområdet mottar en stor andel av elevene opplæring *i* samisk som førstespråk. De fleste av dem får også opplæring *på* samisk. I Karasjok og Kautokeino gjelder dette om lag 90 prosent av elevene som har opplæring *i* samisk som førstespråk samtidig med at de får opplæring *på* samisk. Det betyr at flere elever får opplæring *i* samisk som førstespråk enn de som får opplæring *på* samisk. De som ikke har samisk som førstespråk, får opplæring *i* samisk som andrespråk.

Utvalget omfatter også lærere fra Lavangen, Porsanger, Sør-Varanger, Målselv, Harstad, Bodø, Evenes, Snåsa og Hamarøy. I disse kommunene får den største andelen av elevene opplæring *i* samisk som andrespråk av lærerne i utvalget.

Tre av de 123 lærerne arbeidet på datainnsamlingstidspunktet utelukkende med fjernundervisning, men hadde tidligere også erfaring som stedlige lærere. Disse tre lærerne er ikke inkludert i analysene av tilgangen til læremidler, blant annet fordi de også hadde undervisningserfaring fra videregående skole. De inngår imidlertid i analysene av lærernes forslag til løsninger på læremiddelsituasjonen.

Det er relativt få lærere i utvalget som underviser *i* og/eller *på* sør- eller lulesamisk. Av hensyn til respondentenes anonymitet har vi derfor ikke analysert eller presentert tilgangen til læremidler separat for de ulike samiske språkene. Utvalget fordeler seg mellom barne- og ungdomstrinnet som vist i tabell 1.

Tabell 1: Lærernes arbeidssted i grunnskolen

LÆRERENS ARBEDSTRINN	BARNETRINNET	UNGDOMSTRINNET	BÅDE BARNETRINNET OG UNGDOMSTRINNET
ANTALL LÆRERE	74	22	27

Av de 123 informantene arbeider 60 % utelukkende på barnetrinnet, 18 % utelukkende på ungdomstrinnet og 22 % både på barnetrinnet og ungdomstrinnet.

3.3.2 Spørreskjemaets innhold

Spørreskjemaet samlet inn både kvantitative og kvalitative data om lærernes tilgang til trykte og digitale læremidler. Spørsmålene var organisert i to deler. Del 1 var rettet mot lærere som underviste i begynneropplæringen på 1. trinn, mens del 2 omfattet alle lærerne i utvalget.

Spørreskjemaet skilte mellom trykte og digitale læremidler. I del 1 ble lærerne presentert for fire svaralternativer som beskrev tilgangen til egnede læreverk utviklet i tråd med LK20S. I del 2 ble lærerne bedt om å vurdere tilgangen til læremidler på en tredelt skala: *meget tilfredsstillende, ganske tilfredsstillende* og *ikke tilfredsstillende*. Lærerne skulle samtidig oppgi hvilke fag og trinn vurderingen gjaldt.

I tillegg ble alle lærerne bedt om å vurdere mulige framtidige tiltak og utviklingsbehov knyttet til læremiddel- og læringsressurssituasjonen. De kunne krysse av for forhåndsdefinerte alternativer og fikk samtidig anledning til å formulere og legge til egne forslag.

3.3.3 Etiske vurderinger

Undersøkelsen ble godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD) før det ble tatt kontakt med skoler, kommuner og andre såkalte portvakter. Datainnsamlingen ble gjennomført i tråd med prinsippene for god forskningsskikk og med særlig vekt på anonymitet, personvern, frivillig deltakelse, konfidensialitet og respekt for informantene, i samsvar med NESHs forskningsetiske retningslinjer (NESH, 2021).

I spørreskjemaet ble det skilt mellom de tre offisielt anerkjente samiske språkene i Norge. Av personvernhensyn er disse imidlertid slått sammen til én kategori i analysene, ettersom antallet respondenter som underviste *i* og/eller *på* sør- og lulesamisk var lavt. Dette innebærer at resultatene ikke kan presenteres separat for de enkelte samiske språkene. Informasjon som kan være særskilt relevant for de ulike språkområdene, blir derfor heller ikke redegjort for eller drøftet separat.

Denne begrensningen innebærer et metodisk og kunnskapsmessig dilemma. På den ene siden er det nødvendig å ivareta informantenes anonymitet og personvern. På den andre siden kan sammenslåingen av språkgruppene føre til at erfaringene til lærere som arbeider med sør- og lulesamisk, blir mindre synlige. Dette gjelder særlig fordi disse gruppene utgjør minoriteter innenfor det samiske språksamfunnet, og fordi kunnskap om deres situasjon kan være viktig for beslutningstakere og for utviklingen av målrettede tiltak for læremiddelproduksjon. Hensynet til personvern har imidlertid vært et sentralt premiss både for utformingen av datainnsamlingen og for de påfølgende analysene og presentasjonen av resultatene.

3.4 Resultater

I denne delen presenteres først resultatene om læremiddelsituasjonen i den første lese- og skriveopplæringen *på* samisk, som i det følgende omtales som *begynneropplæring på samisk*. Deretter presenteres resultater om læremiddelsituasjonen i den videre opplæringen *i* samisk som førstespråk og

andrespråk, samt i opplæringen *på* samisk i ulike skolefag.

3.4.1 Læremiddelsituasjonen i begynneropplæringen *på* samisk

Læremiddelsituasjonen i begynneropplæringen behandles separat fra læremiddelsituasjonen i de øvrige fagene. Bakgrunnen er at den første lese- og skriveopplæringen *på* samisk utgjør et viktig grunnlag for elevenes videre deltakelse i opplæring *på* samisk. Dette er særlig relevant for samiskspråklige elever som får opplæring i skoler innenfor forvaltningsområdet for samiske språk.

I utvalget var det 30 lærere som underviste i den første lese- og skriveopplæringen *på* samisk. Disse lærerne ble bedt om å vurdere tilgangen til egnede læreverk for begynneropplæringen, inkludert arbeidsbøker i to kategorier a) *trykte læremidler* og b) *nettbaserte og digitale læringsressurser.* Respondentene kunne velge mellom fem svaralternativer. Følgende tabell viser resultatene:

Tabell 2: Lærernes erfaringer med læremiddelsituasjonen i begynneropplæringen (N=30)

ALTERNATIVER	TALLET PÅ LÆRERE SOM GA SIN STØTTE (N=30)	
	Trykte læremidler	Nettbaserte og digitale læringsressurser
Alternativ 1: *Jeg har tilgang til egnede læreverk for begynneropplæring på samisk som er utviklet etter Fagfornyelsen – LK20S.*	11	6
Alternativ 2: *Jeg har ikke tilgang til egnede læreverk for begynneropplæring på samisk som er utviklet etter Fagfornyelsen – LK20S, men bruker egenutviklet materiell som er i samsvar med LK20S.*	6	6
Alternativ 3: *Jeg har ikke tilgang til egnede læreverk for begynneropplæring på samisk som er utviklet etter Fagfornyelsen – LK20S.*	5	11
Alternativ 4: *Jeg har ikke tilgang til egnede læreverk for begynneropplæring på samisk som er utviklet etter Fagfornyelsen – LK20S, og bruker eldre læreverk.*	2	3
Alternativ 5: *Ikke aktuelt for meg.*	1	0
Både alternativ 2 og 4	4	2
Både alternativ 2 og 3	1	0
Både alternativ 3 og 4	0	2

Som det framgår av tabell 1, oppgir 37 prosent (N = 11) av lærerne at de har tilgang til egnede trykte læremidler for begynneropplæringen som er utviklet i tråd med LK20S. De øvrige 63 prosentene (N = 19) oppgir at de ikke har tilsvarende tilgang, og at de derfor benytter ulike alternative løsninger, blant annet egenutviklede læremidler. Resultatene viser dermed at et klart flertall av lærerne mangler tilgang til egnede, *trykte læremidler* for den første lese- og skriveopplæringen *på* samisk som er utviklet i tråd med den gjeldende læreplanen.

Når det gjelder *nettbaserte og digitale læringsressurser* oppga seks lærere at de hadde tilgang til egnede *nettbaserte eller digitale læringsressurser* utviklet i tråd med LK20S. Like mange lærere oppga at de benyttet egenutviklede nettbaserte eller digitale læremidler som var i samsvar med den reviderte læreplanen for samisk som førstespråk. Dette tolkes som at 12 av 30 lærere (40%) erfarte at de hadde tilgang til nettbaserte og digitale læringsressurser de kunne bruke i den første lese- og skrive opplæringen *på* samisk.

Samtidig viser svaralternativene 3 og 4 at noen lærere ikke har tilgang til nye læremidler etter LK20S og enten bruker selvutviklete læremidler, eller velger å bruke gamle læremidler, eller de krysset av alternativ 3 uten at de presiserer hva slags læremidler de brukte.

Resultatene viser at tilgangen til *nettbaserte og digitale læremidler* for begynneropplæringen *på* samisk også er svært begrenset. Et flertall av lærerne mangler tilgang til slike ressurser som er utviklet i tråd med LK20S.

3.4.2 Lærernes erfaringer med læremiddelsituasjonen i ulike fag

I denne delen av undersøkelsen består utvalget av 120 lærere. Av hensyn til personvern og anonymitet skiller vi ikke mellom de tre samiske språkene – nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk – i presentasjonen av resultatene.

Som forventet er antallet lærere som har svart på spørsmål om samisk som første- og andrespråk høyere enn antallet lærere som har svart på spørsmål om øvrige skolefag. Dette henger sammen med at samisk som språkfag har et relativt høyt timetall. Tilsvarende er antallet respondenter lavere for fag med færre undervisningstimer. Av de 120 lærerne arbeider flertallet på barnetrinnet.

Lærerne ble bedt om å vurdere hvor tilfredsstillende de opplever tilgangen til henholdsvis trykte og digitale læremidler, ved hjelp av en tredelt skala: *meget tilfredsstillende, ganske tilfredsstillende* og *ikke tilfredsstillende*. De skulle samtidig angi hvilke fag og trinn vurderingen gjaldt. Lærere som underviste i flere fag og/eller på flere trinn, kunne gi svar for hvert av de aktuelle fagene og trinnene.

Det relativt lave antallet samiskspråklige lærere som underviser i de enkelte fagene, sammenlignet med majoritetsspråklige lærere, skaper imidlertid utfordringer når resultatene skal presenteres uten at enkeltrespondenter kan identifiseres. Av hensyn til personvern og anonymitet har vi derfor slått sammen kategoriene *barnetrinnet* og *ungdomstrinnet* i presentasjonen av lærernes vurderinger av læremiddelsituasjonen i de ulike fagene.

Tabellen nedenfor oppsummerer hovedtendensene i lærernes vurderinger

av tilgangen til egnede samiskspråklige læremidler utviklet i tråd med LK20S i de ulike fagene.

Tabell 3: Læreres erfaringer med tilgang på samiskspråklige læremidler i ulike fag

FAG	TRYKTE LÆREMIDLER ELLER DIGITALE LÆREMIDLER	ANTALL LÆRERE SOM UNDERVISER I DETTE FAGET OG SOM SVARTE PÅ SPØRSMÅLET	LÆRERNES ERFARINGER MED LÆREMIDDEL SITUASJONEN
Samisk som førstespråk	Trykte	113	Over 60% erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	103	
Samisk som andrespråk	Trykte	25	Over 93 % erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	26	
Matematikk	Trykte	52	Over 67% erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	37	
Naturfag	Trykte	57	Over 77% erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	46	
Samfunnsfag	Trykte	62	Over 74% erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	56	
KRLE	Trykte	41	Alle lærere erfarer situasjonen som utilfredsstillende
	Digitale	38	
Duodji, Musikk og Mat og helse	Trykte	Færre enn 22 lærere i hvert fag har gitt uttrykk for sine erfaringer. Over 83% av dem erfarer situasjonen utilfredsstillende.	
	Digitale		

Lærere som underviser *i* samisk som førstespråk, er den gruppen som rapporterer om best tilgang til læremidler utviklet i tråd med LK20S. Likevel vurderer om lag 60 prosent av disse lærerne læremiddelsituasjonen som utilfredsstillende. I alle de øvrige fagene vurderer et enda større flertall av lærerne i utvalget tilgangen til læremidler som utilfredsstillende.

3.4.3 Lærernes framtidsperspektiver på læremiddel/læringsressurs situasjonen

Som nevnt tidligere har mangelen på både trykte læremidler, nettbaserte læringsressurser og digitale læremidler, vært en gjennomgående utfordring over flere år. Samtidig var det rimelig å forvente at innføringen av læreplanverket LK20S ville utløse et behov for nye læreverk og andre læremidler tilpasset de reviderte læreplanene. Utvikling, kvalitetssikring og publisering av nye læreverk og læremidler er imidlertid tidkrevende prosesser, og det er derfor naturlig at det kan gå noe tid fra innføringen av et nytt læreplanverk til et tilstrekkelig tilbud av læremidler foreligger.

Læremiddelutvikling har også en økonomisk side, men forutsetter samtidig tilgang til tilstrekkelige menneskelige ressurser med relevant språk-, fag- og fagdidaktisk kompetanse. Dette gjelder særlig i et lite språksamfunn med begrenset tilgang på samiskspråklige fagpersoner. For å få innsikt i hvordan lærerne vurderer den framtidige utviklingen av den samiske læremiddelsituasjonen, ble de derfor bedt om å ta stilling til ulike mulige tiltak og løsninger som kan forbedre situasjonen i LK20S-skolen. Lærerne fikk presentert åtte alternativer og ble

bedt om å krysse av for ett eller flere av dem. Følgende tabell viser resultatene:

Tabell 4: Lærernes prioriteringer av ulike alternative forslag om hvordan samisk læremiddel-situasjon kan forbedres

ALTERNATIVER	TALLET PÅ LÆRERE SOM GA SIN STØTTE (N=123)
Alternativ 1: Forlagene må satse på nye læreverk/lærebøker i ulike skolefag på samisk og gi dem ut selv om det kan ta lang tid. Det finnes nok samiske lærere eller samiske lærebok-forfattere i alle fag som kan skrive lærebøker for alle klassetrinn i grunnskolen.	102 (83%)
Alternativ 2: Forlagene må satse på små temahefter og tilhørende arbeidshefter på samisk. Det finnes nok samiske lære / lærebok-forfattere i alle skolefag som kan skrive temahefter og arbeidshefter på kort tid. Slike produkter kan komme ut etter hvert. Temahefter og tilhørende arbeidshefter kan lett bearbeides, oppdateres og digitaliseres dersom det er behov for det eller ønskelig.	94 (76%)
Alternativ 3: Forlagene må satse bare på digitale / nettbaserte læringsressurser. Lærere og elever kan skrive dem ut og bruke dem og/eller de kan være interaktive som kan gjøre det mulig å lese og jobbe med tekstene og oppgavene på nettet.	49 (40%)
Alternativ 4: Det trengs tradisjonelle samiske lesebøker for begynneropplæringen/første lese og skrive opplæringen på samisk på første og andre klassetrinn. For de øvrige klassetrinnene holder det at det utarbeides flere korte lesehefter og tilhørende arbeidshefter på samisk.	72 (59%)
Alternativ 5: Selv om LK20S ble innført, kan vi bruke de foreliggende samiske lesebøkene / læreverkene / læringsressursene på nettet på samisk inntil nye lesebøker/læreverk/nettbaserte læringsressurser på samisk kommer ut.	26 (21%)
Alternativ 6: Interesserte lærere som underviser i samisk som førstespråk og samisk som andrespråk kan gis 2-dagers lønnet permisjon per uke og økonomisk støtte for å skrive lesebøker / læreverk for samiskundervisningen på avtalt tid.	77 (63%)
Alternativ 7: Interesserte samiske lærere som underviser i for eksempel matte, samfunnsfag, naturfag kan gis 2-dagers lønnet permisjon per uke og økonomisk støtte for å skrive lærebøker / læreverk for skolefagene på avtalt tid.	66 (54%)
Alternativ 8: Interesserte samiske lærere som underviser i for eksempel matte, samfunnsfag, naturfag kan gis 2-dagers lønnet permisjon per uke og økonomisk støtte for å skrive temahefter og tilhørende arbeidshefter på avtalt tid.	72 (59%)

Som det fremgår i tabellen (Tabell 4) prioriterer et klart flertall av lærerne alternativene 1, 2 og 6.

I tillegg til de åtte forhåndsdefinerte alternativene fikk lærerne anledning til å formulere egne kommentarer og forslag til hvordan læremiddelsituasjonen *på* samisk kan forbedres. De innkomne kommentarene ble deretter kategorisert på bakgrunn av tematisk sammenfallende eller tilnærmet identiske forslag og ønsker.

Flere lærere framhever satsing på temahefter som et mulig tiltak for å bedre læremiddelsituasjonen. Dette

kommer blant annet til uttrykk i følgende tilleggskommentarer:

-Lage temapakker
-Temahefter på samisk
-Dekkes av temahefter
-Davvi Girjis temahefter om tradisjonell kunnskap i så måte gode
-Jeg tror temabaserte bøker /hefter som er nivådelte med tilhørende nivådelte nettressurser ville bidratt til en mye bedre læringssituasjon.

Noen lærere går inn for 100% frikjøp av samiske lærere for å utarbeide læremidler:

-100% frikjøp for å utarbeide undervisningsmateriell
-Gi 100% permisjon til samiske lærere som er interessere til å skrive/lage samiske læremidler
-Vi skal ha både digitale og analoge læremidler med høy kvalitet slik som norske og ikke temahefter.

Noen av lærere som underviser utenfor forvaltningsområdet er skeptisk til 2-dagers permisjon eller mindre undervisningstid til interesserte lærere for å jobbe med læremiddel utvikling på grunn av det ikke finnes samiskspråklige vikarer. De kom med slike tilleggskommentarer:

-Det blir ikke mange lærebøker på 2 dager og hva skjer med elevgruppa hvis det blir mange vikardager – Er vikar samiskspråklig? Blir det mye arbeid å lage vikaropplegg
-Dette gir i realiteten 60% undervisningsstilling. I vårt område vil det medføre mindre tilfang til samiskspråklige lærere.
-At lærere får mindre undervisningstimer i uka slik at de får bedre tid til å lage eller tilpasse (oversette til samisk) læremidler. Bedre tid til å være kreative.

Flere lærere kom med tilleggskommentarer som gir uttrykk for ønsker om å oversette og tilpasse norske læreverk til samisk:

-De gamle samiske læremidlene kan oppdateres.
-Det finnes gode læreverk (nye, oppdaterte) på norsk, kan disse oversettes? Det sparer tid.
-I samfunnsfag, naturfag, KRLE og andre fag kunne man oversatt de læreverkene på samisk. -Trenger ikke å finne opp kruttet på nytt. Kanskje kunne man implementert samisk kultur der det passer.
-Vi kan oversette noen bøker f.eks. «Gaia»-naturfag/samfunnsfag
-Men det er viktig at de som produserer lærebøker er i nær kontakt med de som underviser, gi tid til referansegruppe er kanskje en bra løsning.

En lærer etterlyser mer vekt på tradisjonelt innhold i lærebøker:

-Duodji og primær næringskunnskap er viktig for ungene å få lære hvordan man lever i reindriften, kunne praktisere faget, og få et fag som heter reindrift duodji primær næring, finne læremidler

En sørsamisk lærer skriver: *-Vi har ikke lærebøker på samisk.*

Samisk som andrespråk-lærere vil ha enkle og pedagogisk differensierte læremidler. De underviser for heterogene samiskspråklig grupper.

-Det burde utvikles lærebøker med tilhørende nivådelt nettressurs. Gjerne temabasert.
-Lærebøkene bør også i stor grad være nivådelte. Dette fordi hver lærer gjerne har en gruppe elever sammen. I denne gruppa er det som regel store sprik i elevenes språkferdigheter. Noen har hatt samisk i flere skoleår, mens andre kan nylig ha startet. Som samisklærer for elever som har samiske

som andrespråk, savner jeg virkelig læreverk som tar hensyn til dette.

-(Til) begynneropplæring samisk-norsk ord + bilder.

-Jeg lager undervisningsmateriale sjøl.

En lærer etterlyser også muligheten for å hente og dele ressurser:

- Det skulle vært et felles 'delingssted'/arkiv for lærere.

Ønske om bedre tilgang til nettbaserte læringsressurser ble uttrykt av flere lærere, uavhengig av om de hadde vurdert den eksisterende tilgangen som *«utilfredsstillende»* eller *«ganske tilfredsstillende».*

-Satse mer på digitale/nettbaserte læringsressurser.

-Digitale/nettbaserte læremidler som supplement.

-Nettbasert = enkelt å oppdatere. Bøker = Hvis skrives, tar det likevel lang tid før disse nye kommer.

-Blir det laget program/apper digitalt, så må man passe på at det blir oppdatert og «henger» med i den digitale verdenen.

-Vi bør satse på digitale læremidler. De er lett å redigere og gjøre dagsaktuell

-Digitale læremidler der man plukker temaer. Mange samiske grupper er aldersblandete, lettere å tilpasse digitale ressurser.

-Det burde utvikles lærebøker med tilhørende nivådelt nettressurs. Gjerne temabasert. Lærebøkene bør også i stor grad være nivådelte.

-Læremidler digitalt som kunne tilpasses tema. Eks. program for spill, der man kan legge inn bilder og ord selv.

-Digital nettressurser ala skolestudie/Salaby på samisk, med samisk innhold.

Lærernes innspill gir en inngående innsikt i vurderinger basert på erfaringer både når det gjelder undervisning i fagene, tilstedeværelse av samiskspråklige lærere i undervisningen og ressursbalansering av frikjøp, vikaropplegg og behov for relevante læremidler. Først og fremst mener det store flertallet av lærerne (83%) at det må utvikles nye læremidler etter innføringen av gjeldende læreplanverk, og kommentarene peker på at det krever frikjøp av lærere i større eller mindre grad. Samtidig uttrykker noen bekymring for at det kan gå ut over elevenes læring, tilgang på kvalifiserte lærere og arbeidspress på både de som får frikjøp og de som blir igjen i klasserommet. Utvikling av temahefter støttes av over tre fjerdedeler av lærerne. Kommentarene peker på at temahefter har fordelen av å kunne brukes på tvers av elevenes faglige, språklige og aldersmessige nivåer og de er enklere å oppdatere. Samtidig kommer det også frem at selv mindre frikjøp fra undervisning (som to dager i uken) til utvikling av enten temahefter eller andre læremidler, kan gjøre undervisningssituasjonen sårbar og at det kan være vanskelig å skaffe samiskspråklige kvalifiserte vikarer. På den annen side, mener en lærer at færre undervisningstimer i uka kan gi lærere muligheter til å utvikle eget materiell og være kreative. Enkelte fremmer også forslag om å oversette lærebøker fra norsk i fag som eksempelvis samfunnsfag, naturfag, KRLE. Andre mener at noe kan oversettes, men man må tilføre samisk kultur der det er relevant. En utfordring med å oversette læremidler utviklet for norske elever, er at samisk kultur- og samfunnsforståelse ikke blir gjennomgående, men blir liggende som eventuelle tillegg i en norsk kulturell referanseramme. Til sammen er det tydelig at utfordringen er kompleks og man forventer at læremidler for samiske elever

og lærere skal ha den samme kvaliteten som læremidler for norske elever og lærere.

Lærerne i utvalget utgjør samlet sett en erfaren lærergruppe. En betydelig andel hadde mer enn 21 års yrkeserfaring som lærer i 2022 (jf. Øzerk & Somby, 2025), slik det framgår av tabellen nedenfor:

Tabell 5: Lærernes erfaringsbakgrunn i læreryrket

Antall år i yrket	1-5 år	6-10 år	11-15 år	16-20	21 år eller flere
Antall lærere	33	11	17	16	46

Disse tallene viser at en betydelig del av utvalget har erfaring fra flere samiske læreplanverk. Lærernes vurderinger bygger dermed ikke bare på erfaringer med LK20S, men også på erfaringer fra tidligere læreplanperioder. Om lag 50 prosent av utvalget har erfaring med LK06S. Omtrent halvparten av lærerne (62 av 123) har erfaring med både L97S og LK06S. Det gjør deres vurderinger av framtidige tiltak og utviklingen av den samiske læremiddelsituasjonen særlig relevante.

3.5 Offentlige tilskudd til utvikling av samiskspråklige læremidler

Sametinget har det operative ansvaret for forvaltningen av tilskudd til utvikling av samiske læremidler. Den økonomiske rammen for ordningen fastsettes gjennom statlige bevilgninger vedtatt av Stortinget, mens Sámediggi/Sametinget innenfor de fastsatte rammene har en betydelig selvstendig rolle i prioriteringen og forvaltningen av tilskuddsmidlene.

Dette innebærer at Sámediggi forvalter tilskuddsordninger som skal bidra til utvikling av samiske læremidler *på* nord-, lule- og sørsamisk. Sámediggi fastsetter mål og prioriteringer for tilskuddsordningene og behandler søknader om støtte. Sámediggi har også ansvar for oppfølging og kontroll av tilskuddsmottakerne og for å sikre at midlene brukes i samsvar med regelverket og formålet med ordningen.

Sámediggi fungerer dermed både som tilskuddsforvalter og som en sentral faglig premissleverandør for utviklingen av samiske læremidler. Regjeringen omtaler også Sámediggi som et organ med ansvar for ordinære og særskilt tilrettelagte samiske læremidler. (Meld. St. 17 (2024-2025); Sámediggi, 2026).

Vi har vært i kontakt med Sámediggi og innhentet en oversikt over bevilgningene til utvikling av samiske læremidler. I treårsperioden 2023–2025 ble det samlet bevilget 73 596 932 kroner i tilskudd til læremiddelutvikling (e-post fra Sámediggi, 16.06.2026). På bakgrunn av informasjonen fra Sámediggi har vi utarbeidet en tabell som gir oversikt over prosjektene som i denne perioden fikk innvilget tilskudd til utvikling av samiske læremidler.

Tabell 6: Oversikt over Sametingets bevilgninger til utvikling av samiske læremidler

Samisk som førstespråk:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk	Tegnspråk	2 662 844	Januar, 2028	Prosjektet pågår
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk	Både trykte & digitale	1 000 000	September, 2026	Prosjektet pågår
Sørsamisk, trinn 5.-7.	Nettbasert	3 487 500		JA
Nordsamisk 1.-10.	Trykte	1 383 000		JA

Samisk som andrespråk:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Lulesamisk trinn 1.-4.	Nettbaserte/ digitale	2 327 000	Juni, 2027	Prosjektet pågår
Sørsamisk trinn 1.-4.	Nettbaserte/ digitale	2 743 500	Juni, 2026	Prosjektet pågår
Lulesamisk trinn 7.	Nettbaserte/ digitale	2 770 625	-	JA
Sørsamisk trinn 9.-10	Nettbaserte/ digitale	2 937 250	Juni, 2026	Prosjektet pågår
Nordsamisk trinn 1.-10.	Trykte	1 663 250	-	JA
Nordsamisk trinn 1.-10.	Trykte	1 057 201	November, 2026	Prosjektet pågår

Samisk fordypning:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk trinn 8.-10.	Nettbaserte/ digitale	1 323 190	Oktober, 2027	Prosjektet pågår

Lettleste bøker:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk trinn 8.-13.	Trykte	1 843 496	Desember, 2026	Prosjektet pågår
Sørsamisk første og andrespråk trinn 1.-4.	Trykte	1 800 000	August, 2026	Prosjektet pågår

Samfunnsfag på samisk:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-4.	Trykte	4 231 000	-	JA
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 8.-10.	Nettbaserte/ digitale	829 000	Mai, 2026	NEI
Nordsamisk og sørsamisk trinn 8.-13.	Trykte	384 950	Oktober, 2026	Prosjektet pågår
Nordsamisk trinn 1.-4.	Trykte	1 884 000	-	JA
Nordsamisk trinn 5.-7.	Trykte		-	JA
Nordsamisk trinn 8.-10.	Trykte		Mai, 2026	NEI
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-10.	Nettbaserte/ digitale	814 000	-	JA
Nordsamisk og lulesamisk trinn 1.-10	Nettbaserte/ digitale	813 180	August, 2026	Prosjektet pågår
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-10.	Trykte og nettbaserte/ digitale	1 665 158	August, 2026	Prosjektet pågår

Duodji på samisk:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk trinn 8.-10.	Trykte	531 650	-	JA

Musikk på samisk:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk trinn 1.-10.	Trykte	128 800	Mai, 2026	NEI

Tverrfaglig spill:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-10.	Nettbaserte/ digitale	1 331 120	-	JA

Tverrfaglig seksualundervisningsmateriell:

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-13.	Nettbaserte/ digitale	671 559	Juli, 2027	Prosjektet pågår

Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK): Konkretiseringsmateriell

	Kategori	Beløp i kr.	Prosjektet forventes å bli ferdigstilt	Er prosjektet ferdigstilt?
Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk trinn 1.-13.	Trykte og Nettbaserte/ digitale	218 490	August, 2026	Prosjektet pågår

Oversikten i Tabell 6 viser at det i perioden ble bevilget betydelige midler til utvikling av både trykte og nettbaserte/digitale læremidler på de tre samiske språkene i ulike fag, rettet mot elever på ulike trinn i grunnskolen. Enkelte læremiddelprosjekter omfatter også hele den 13-årige grunnopplæringen. Samtidig viser oversikten at enkelte fag ikke mottok tilskudd til læremiddelutvikling i den aktuelle treårsperioden (2023-2025), som matematikk, naturfag, KRLE og mat og helse. Fagene duodji og musikk har fått tilskudd til nordsamiskspråklige læremidler.

I henhold til tabell 3, svarte 60% at tilgang til læremidler for samisk som førstespråk er utilfredsstillende og 93% mente det samme for samisk som andrespråk. Oversikten fra Sámediggi viser at fire læremiddelprosjekter for samisk som førstespråk har fått bevilget midler og seks prosjekter har fått bevilgninger for samisk som andrespråk. Til tross for at oversikten over bevilgninger ikke viser hvilke trinn alle prosjektene for samisk som førstespråk dekker, ser det ut til at det vil komme flere læremidler på de fleste trinn for dette faget. Når det gjelder samisk som andrespråk, er det kun nordsamiske prosjekter som dekker alle trinn med trykte (ikke digitale) læremidler. Sørsamisk dekker 1.-4. trinn og 9.-10. trinn mens lulesamisk dekker 1.-4. trinn og 7. trinn, både trykte og digitale læremidler.

I tabell 3 mente 74% at tilgang på samiskspråklige læremidler for samfunnsfag var utilfredsstillende. Sámediggi har bevilget ressurser til ni prosjekter på dette fagområdet. Alle prosjektene dekker alle samiske språk, alle trinn og de er både trykte og digitale.

Tabell 3 viser at det er få lærere i duodji, musikk og mat og helse og at de ikke er fornøyd med tilgang til samiskspråklige læremidler. Det er kun to nordsamiskspråklige prosjekter som har fått bevilget midler til utvikling av trykte læremidler i duodji og musikk. I duodji skal læremidlene dekke 8.-10. trinn, mens på musikk skal det dekke 1.-10. trinn.

Andre prosjekter, som samisk fordypning, lettleste bøker, tverrfaglige spill og seksualundervisningsmateriell, blir tilgjengelig på flere samiske språk, men ikke alltid i alle samiske språk. Nordsamisk har best dekningsgrad. I tillegg er et mindre prosjekt, basert på bevilgningen, gitt for ASK på alle samiske språk.

Samlet sett illustrerer oversikten at læremiddelfeltet er omfattende, både når det gjelder antall prosjekter og de økonomiske ressursene som er satt inn i utviklingen av samiske læremidler. Det er likevel flere fag som ikke har fått støtte i denne treårsperioden. Dersom vi ser tabell 3 og Sámediggi-oversikten i sammenheng, er det naturfag, matematikkfaget, KRLE-faget og mat og helsefaget som kommer dårligst ut. Oversikten gir også grunnlag for å undersøke i hvilken grad de bevilgede midlene faktisk har bidratt til bedre tilgang til læremidler for lærere og elever etter innføringen av LK20S.

3.6 Oppsummering

Situasjonen for samiske læremidler har over lang tid vært et gjennomgående tema i undersøkelser, evalueringer og offentlige rapporter. Det har gjentatte ganger blitt påpekt at det er mangel på læremidler på alle trinn, i flere fag og i ulike formater. I denne undersøkelsen har vi kartlagt læreres erfaringer med tilgangen til både trykte og digitale læremidler på barne- og ungdomstrinnet. Resultatene viser gjennomgående at læremiddelsituasjonen i samisk opplæring fortsatt er utilfredsstillende.

Lærere som underviser *i* samisk som førstespråk på barnetrinnet, er den gruppen som rapporterer om best tilgang til læremidler utviklet i tråd med LK20S. Likevel vurderer et flertall av disse lærerne læremiddelsituasjonen som utilfredsstillende. Dette gjelder også den første lese- og skriveopplæringen *på* samisk. Samlet sett tyder resultatene på at tilgangen til læremidler *i* samisk som førstespråk og samisk som andrespråk fortsatt er utilfredsstillende, mens situasjonen er særlig utfordrende i de øvrige skolefagene som undervises *på* samisk. Lærerne opplever i mange tilfeller at de må gjennomføre undervisningen uten tilgang til tilstrekkelige trykte og digitale læremidler som er utviklet i tråd med gjeldende læreplanverk.

Lærerne peker først og fremst på utvikling av nye læreverk i tråd med LK20S som en prioritert løsning. Samtidig viser kommentarene deres at de er opptatt av de praktiske konsekvensene av ulike tiltak. En omfattende satsing på lærebokutvikling kan for eksempel innebære at lærere må frikjøpes eller gis permisjon for å delta i utviklingsarbeidet. I et fagområde der det allerede er begrenset tilgang på lærere med samiskspråklig og faglig kompetanse, kan dette igjen få konsekvenser for den ordinære undervisningen av samiske elever.

På kort sikt kan det derfor være realistisk å supplere utviklingen av større læreverk med mindre og mer fleksible ressurser, som temahefter og tilhørende arbeidshefter. Slike ressurser kan utvikles og tas i bruk raskere og kan bidra til å dekke noen av de mest akutte behovene. På lengre sikt bør imidlertid utdanningsmyndighetene prioritere tilstrekkelige og forutsigbare ressurser til systematisk utvikling av samiske læremidler, slik at lærere og elever får tilgang til både trykte og digitale læremidler som er i samsvar med gjeldende læreplanverk.

Sannhets- og forsoningskommisjonen foreslår, under pilar 2 om språk, «en nasjonal satsing på gjennomgående språkopplæring for kvensk og samiske språk fra barnehage til voksenopplæring» (SFK, 2023, s. 653). Kommisjonen anbefaler også at det «utarbeides en overordnet strategi for å oppnå språklig likestilling innen oppvekst og

utdanning» (s. 653). Innst. 30 S (2024-2025) av november 2024 ber regjeringen om å raskt komme med forslag til en nasjonal satsing på gjennomgående språkopplæring på både samisk og kvensk i hele opplæringsløpet (vedtak VI). Regjeringen bes også om å gjennomgå og iverksette tiltak for slik språkopplæring, styrke samarbeid mellom språksentre, kommuner, fylkeskommuner og andre relevante aktører, samt å identifisere hindringer og forbedre tiltak for rekruttering av samisk og kvensk språkkompetanse i barnehage og skole (vedtak IV). En del av dette arbeidet bør, etter vår vurdering, også omfatte utvikling, finansiering og tilgjengeliggjøring av samiske læremidler.

Det bør samtidig tas hensyn til hvordan ansvaret for læremiddelutviklingen fordeles. Samiskspråklige lærere har allerede en særlig arbeidsbelastning når de skal undervise uten tilstrekkelig tilgang til samiskspråklige læremidler. Selv om lærerne har verdifull kompetanse både i fagene og i fagdidaktiske spørsmål, bør løsningen på læremiddelutfordringene derfor ikke i for stor grad legges på den enkelte lærer. Læremiddelutviklingen bør skje i tett samarbeid med lærerne, men ansvaret og arbeidsbelastningen må fordeles på flere aktører med relevant språk-, fag-, fagdidaktisk-, teknologisk- og redaksjonell kompetanse. En langsiktig og helhetlig strategi bør derfor kombinere kortsiktige og langsiktige tiltak og involvere flere aktører. Det bør blant annet legges vekt på forutsigbar finansiering, tilgang på kompetente læremiddelutviklere, koordinering mellom relevante myndigheter og fagmiljøer, faglig og redaksjonell kvalitetssikring og systematisk informasjon til skolene om tilgjengelige ressurser. Oversikten over Sámediggis bevilgninger til utvikling av samiske læremidler viser at læremiddelfeltet allerede er omfattende, både når det gjelder antall prosjekter, de tre samiske språkene og de økonomiske ressursene som er satt inn. I perioden 2023–2025 ble det samlet bevilget 73 596 932 kroner til læremiddelutvikling. Dette tilsvarer i gjennomsnitt om lag 24,5 millioner kroner per år.

Etter vår vurdering bør den økonomiske innsatsen styrkes ytterligere. Samtidig er økte bevilgninger alene ikke tilstrekkelig. Tilskuddene bør inngå i en mer koordinert satsing der behovene i ulike fag, på ulike trinn og på de tre samiske språkene ses i sammenheng. Det er også viktig å sikre kvaliteten på læremidlene og å sørge for at lærere og skoler jevnlig får informasjon om hvilke ressurser som er tilgjengelige. Den eksisterende læremiddelportalen Ovttas, Aktan, og Aktesne kan være en viktig kanal for å gjøre slike ressurser kjent og tilgjengelige.

Det er etter vår vurdering nødvendig med en mer koordinert og langsiktig forvaltning av dette viktige feltet. En helhetlig satsing på samiske læremidler bør være faglig kvalitetssikret, forutsigbar og pragmatisk, og samtidig ta utgangspunkt i de faktiske behovene til elever og lærere. Resultatene i denne undersøkelsen kan være et bidrag til Kunnskapsdepartementets oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak. Målet må være at samiske elever får tilgang til relevante, oppdaterte og kvalitativt gode læremidler på de språkene og i de fagene de har rett til opplæring *i* og *på*.

3.7 Tilrådinger

På bakgrunn av undersøkelsens resultater og gjennomgangen av den eksisterende læremiddelsituasjonen anbefaler vi følgende:

1. Lovfeste samiske elevers rett til samiskspråklige læremidler.

Samiske elever bør ha en uttrykkelig lovfestet rett til trykte og digitale læremidler og nettbaserte læringsressurser som er utviklet i samsvar med gjeldende læreplanverk for opplæring *i* og *på* samisk.

2. Styrke læremiddelarbeidet ved Nasjonalt senter for samisk i opplæringen.

Læremiddelseksjonen ved Sámi lohkanguovddáš – Sáme låhkåmguovdásj – Saemien lohkemejarnge – Nasjonalt senter for samisk i opplæringen ved Sámi allaskuvla bør styrkes. Senteret bør ha tilstrekkelige ressurser til å holde samiske barnehager og skoler løpende orientert om eksisterende læremidler og læringsressurser gjennom læremiddelportalen *Ovttas, Aktan* og *Aktesne* og den samiske læremiddelsamlingen.

3. Koordinere Sámediggis tilskudd til læremiddelutvikling med Nasjonalt senter for samisk i opplæringen.

Sametingets tilskuddsforvaltning bør skje i nært samarbeid med Nasjonalt senter for samisk i opplæringen. Senteret bør ha et nasjonalt oversiktsansvar for behovet for samiske læremidler og systematisk kartlegge hvilke behov som er dekket, og hvilke som fortsatt er udekket, i grunnopplæringen.

4. Etablere faglige referansegrupper for samiske læremidler.

Det bør oppnevnes lærebok- og læremiddelfaglige referansegrupper med relevant språk-, fagdidaktisk og teknologisk kompetanse. Gruppene bør bidra til å sikre faglig, språklig, pedagogisk og redaksjonell kvalitet i utviklingen av samiskspråklige læremidler.

5. Øke og koordinere bevilgningene til samiske læremidler.

Bevilgningene til utvikling av samiskspråklige læremidler bør økes og samtidig inngå i en mer koordinert og langsiktig satsing. Økte økonomiske ressurser bør kombineres med systematisk behovskartlegging, prioritering mellom fag og trinn og faglig kvalitetssikring.

6. Styrke produksjonsstøtten til digitale læremidler.

Det bør etableres eller styrkes ordninger for produksjonsstøtte til forlag og andre kvalifiserte aktører som utvikler samiskspråklige digitale læremidler og nettbaserte læringsressurser i samsvar med gjeldende læreplanverk.

7. Kombinere kortsiktige og langsiktige tiltak.

På kort sikt bør det prioriteres å utvikle temahefter og tilhørende arbeidshefter som kan dekke noen av de mest akutte behovene i

opplæringen. På lengre sikt bør det prioriteres utvikling av komplette samiskspråklige læreverk, herunder både trykte lærebøker og digitale og nettbaserte læringsressurser, i samsvar med gjeldende læreplanverk.

8. Sikre at læremiddelutvikling ikke svekker den ordinære undervisningen.

Læremiddelutviklingen må organiseres slik at den ikke fører til ytterligere mangel på kvalifiserte samiskspråklige lærere i skolen. Lærernes kompetanse og erfaring bør inngå som en sentral ressurs i utviklingsarbeidet, men ansvaret for produksjonen må fordeles på flere aktører. Det bør derfor etableres ordninger som sikrer at lærere som deltar i læremiddelutvikling, får nødvendig tid og ressurser uten at dette går ut over elevenes ordinære opplæring. Læremiddelutvikling skal tilføre kapasitet, ikke flytte knapp lærerkapasitet fra elevene til produksjonsarbeid.

Litteratur:

Angell, E., Kårtveit, B., Nygaard, V., & Riseth, J. Å. (2022). *Hvor går veien? Kartlegging av samisk språk og kultur i språkforvaltningskommunene (Rapport 11-2022, NORCE Helse og samfunn).* NORCE Helse og samfunn.

Bjørkås, E., Godeseth, S. M., Holden, M. B., Hansen, H., Porsanger, S. & Rasmussen, I. (2021). Evaluering av Sametingets organisering av læremiddelutvikling. Vista Analyse. https://vista-analyse.no/site/assets/files/7092/va-rapport_2021- 26_evaluering_av_sametingets_tilskuddsordning_for_laeremidler.pdf

Chauhan, S. (2017). A meta-analysis of the impact of technology on learning effectiveness of elementary students. *Computers & Education*, *105*, 14-30.

Gilje, Ø., Ingulfsen, L., Dolonen, J. A., Furberg, A., Rasmussen, I., Kluge, A., Knain, E., Mørch, A., Naalsund, M., & Skarpaas, K. G. (2016). *Med ARK&APP. Bruk av læremidler og ressurser for læring på tvers av arbeidsformer*. Universitetet i Oslo. https://www.uv.uio.no/iped/forskning/prosjekter/ark-app/arkapp_syntese_endelig_til_trykk.pdf

Hattie, J. (2009). Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. Routledge.

Hirvonen, V. (Red.). (2004). *Samisk skole i plan og praksis: hvordan møte utfordringene i L97S?: evaluering av reform 97*. Samisk høgskole, Norges forskningsråd, Čálliidlágádus.

Horsley, M., Knight, B. A., & Huntly, H. (2014). Textbooks and learning: A pedagogical perspective. International Journal of Educational Research, 67, 1–9. https://doi.org/10.1016/j.ijer.2014.03.001

Innst. 30 S (2024-2025). *Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen.* Kontroll- og konstitusjonskomiteen. https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2024-2025/inns-202425-030s/?m=5

Johansen, K. (2016). Samisk lærertetthet. *Sámi logut muitalit/Samiske tall forteller 9*. Sámi allaskuvla https://samilogutmuitalit.no/en/node/3977

Li, F., & Wang, L. (2024). A study on textbook use and its effects on students' academic performance. *Disciplinary and Interdisciplinary Science Education Research, 6*, Article 4. https://doi.org/10.1186/s43031-023-00094-1

Meld. St. 17 (2024–2025). Samisk språk, kultur og samfunnsliv. Kommunale tjenestetilbud til samiske innbyggere.

Mitchell, D. & Sutherland, D. (2020). *What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies.* (3. utg.). Routledge

NESH (2021, 16.des.). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora.* De nasjonale forskningsetiske komiteene. https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/

Opplæringslova. (2023). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-2023-06-09-30). Lovdata. https://lovdata.no/nav/lov/2023-06-09-30/

Pingel, F. (2010). *UNESCO guidebook on textbook research and textbook revision* (2nd ed.). UNESCO.

Ramdhani, L. I., Soeharno, S., Refni, E., Sarifah, I., & Mahdiyah, M. (2024). Meta-Analysis The Effectiveness of Digital Learning Media on Literacy Numeracy: Implications for Education Based Technology. *Jurnal Penelitian Pendidikan*, *41*(2), 153-161.

Remillard, J. T. (2005). Examining key concepts in research on teachers' use of mathematics curricula. *Review of Educational Research, 75*(2), 211–246. https://doi.org/10.3102/00346543075002211

Riksrevisjonen (2019). *Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk (Dokument 3:5 (2019-2020)).* Riksrevisjonen. https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2019-2020/opplaringiogpasamisk.pdf

Sámediggi (2024). *Sametingets strategiplan for samiskspråklig læremiddelutvikling 2025-2028 – revidering*. Sámediggi. https://sametinget.no/_f/p1/ic69c7f93-c0c7-4a97-b1d6-34e2f38cb7d0/sametingets-strategiplan-for-samiskspraklig-laremiddelutvikling-2025-2028-revidering.pdf

Sámediggi (2026). https://sametinget.no/vuodoahpadus/oahppamnavo/?utm_source=chatgpt.com

Sannhets- og forsoningskommisjonen (2023). *Sannhet og forsoning – grunnlag for et oppgjør med fornorskningspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner (Dokument 19 (2022-2023)).* Stortinget. https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/sannhets--ogforsoningskommisjonen/rapport-til-stortinget-fra-sannhets--og-forsoningskommisjonen.pdf.

Schmidt, W. H., McKnight, C. C., & Raizen, S. A. (1997). A Splintered Vision: An Investigation of U.S. Science and Mathematics Education. Kluwer Academic Publishers.

Solstad, K. J., Nygaard, V., & Solstad, M. (2012). Kunnskapsløftet 2006 Samisk–Mot en likeverdig skole (NF-rapport, 1, 2012). Nordlandsforskning. https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2012/evakls.pdf

Solumuthu, K., Thambu, N., & Jayabala, P. (2023). Textbooks in teaching and learning process in Malaysian schools: A meta-analysis study. Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities, 15(1), 39–54.

Stensvold, S. O. (2023, 26.april). -For lave ambisjoner. *Ságat*. https://www.sagat.no/for-lave-ambisjoner/19.37943

Utdanningsdirektoratet (2022). *Utdanningsspeilet 2022.* Utdanningsdirektoratet https://www.udir.no/tall-og-forskning/publikasjoner/utdanningsspeilet/utdanningsspeilet-2022/den-digitale-tilstanden-i-skole-og-barnehage/digitale-laremidler/

Utdanningsforbundet Nordland. (2023, 14.juni). Lovfest rettigheten til samiske læremidler. *Utdanningsnytt.* https://www.utdanningsnytt.no/laeremidler-samisk-utdanningsforbundet/lovfest-rettigheten-til-samiske-laeremidler/363991

Varier, D., Dumke, E. K., Abrams, L. M., Conklin, S. B., Barnes, J. S., & Hoover, N. R. (2017). Potential of one-to-one technologies in the classroom: Teachers and students weigh in. *Educational technology research and development*, *65*(4), 967-992.

Øzerk, K. (2021, 15.des.). 30-årsjubileet for samelovens språkregler – Hva har man oppnådd og hva gjenstår? *Ságat, kronikk. https://www.sagat.no/30-arsjubileet-for-samelovens-sprakregler-hva-har-man-oppnadd-og-hva-gjenstar/19.30371*

Øzerk, K. (2008). Opplæringsteori og læreplanforståelse. Oplandske bokforlag.

Øzerk, K. & Somby, H. M. (2025). De som berøres må høres – hvem er samisklærerne i grunnskolen? *Samiske tall forteller nr 17*. Sámi allaskuvla.